

WAARDEREND ONDERZOEK, GOEDE BEDOELINGEN EN DADENDRANG

Michel Foucault wordt geboren op 15 oktober 1926 in Poitiers. Hij wilde historicus worden, maar gaat lesgeven in de psychologie en filosofie. Hij wordt gezien als een scherpzinnig criticus van de intellectuele modes van de jaren '50. Zijn publicaties oogsten veel succes, maar Foucault komt er ook door in opspraak vanwege zijn verwijdering van het humanisme en het marxisme. Zijn werk verschuift in de zeventiger jaren van sociale en politieke machtswerkingen naar de zorg voor zichzelf. Hij begint zich te wijden aan de bestudering van technieken en oefeningen, ontworpen in de filosofische stromingen en scholen in de oudheid, die de afzonderlijke mens in staat kunnen stellen een eigen levensstijl en een eigen moraal te ontwerpen. Hij overlijdt in 1984. Een beknopt onderzoek naar de relatie tussen Appreciative Inquiry en het werk van Foucault.

DOOR HARRY WEDEMA

Fouten zijn gewoon goede bedoelingen die niet in daden zijn omgezet

Fouten kunnen worden voorkomen door de discrepantie op te heffen tussen voornemens en feitelijke daden. Om ons dit duidelijk te maken grijpt Michel Foucault terug op de filosoof Seneca. In de tekst *Zelftechnieken* beschrijft Foucault het Stoïcijnse zelf- en gewetensonderzoek uit Seneca's boek *Ira*. De essentie hiervan is dat er wordt gekeken naar wat er gedaan was, wat er gedaan had moeten worden en het verschil daartussen. Foucault vergelijkt dit met administratieve praktijken: als een boekhouder die de boeken naloopt of een bouwinspecteur die een gebouw inspecteert. Zelfonderzoek is daarom niets meer of niets minder dan het controleren van de voorraad zoals een magazijnbeheerder zou doen. Dit in tegenstelling tot een rechter, die oordeelt over het verleden en straffen uitdeelt. Het gaat er om iets volgens de regels te doen en niet volgens de wet. Want regels zijn middelen om iets op correcte wijze uit te voeren en geen beoordelingscriteria voor wat in het verleden heeft plaatsgevonden. Het doel van het gewetensonderzoek is daarom ook om je die regels weer te herinneren.

Een magazijnvoorraad aan goede bedoelingen

Anders gezegd zitten mensen dus vol goede bedoelingen; regels helpen om deze bedoelingen om te zetten in juist uit te voeren handelingen. Het zelf- en gewetensonderzoek is in deze dus een pure vorm van een intern waarderend onderzoek (*Appreciative Inquiry*) om zich deze handelingsregels te herinneren. Wanneer mensen niet in staat zijn deze regels bij zichzelf naar boven te halen, kan een audit - *self-assessment* - van toegevoegde waarde zijn. Een organisatie kan gezien worden als een verzameling van mensen, die door samen te werken en administratieve praktijken uit te voeren, producten realiseren. Een organisatieaudit insteken als een waarderend onderzoek, waarbij het doel is om medewerkers van de juiste middelen te voorzien zodat ze hun taken correct kunnen uitvoeren, lijkt dan een logische aanpak. Toch is dit (nog) niet vanzelfsprekend. Vaak is het nog steeds nodig om de audit te starten met de geruststelling dat het gesprek geen beoordeling is en er geen straffen worden uitgedeeld.

